

GAGAUZ DİLİ HEM LİTERATURA
XXXIV RESPUBLİKA OLİMPİADASI
XII klas
Mayın 7-9, 2024

TEKSTİ DİKATLI OKUYUN

Oglan, Oglan, kalk gidelim.

Oglan, Oglan, kalk gidelim ...

Çalêr gagauzlar evelki dedelerdän kalma türküyü. Çalêr büüyü-küçüü. Boncuk gibi yaşlar akêr karıların hem adamnarın gözlerindän. Ama candan gelän yaşları kimsey silmeer buruşuk batmış yanaklarından. Yanık ürekleri taa sıkı baalêr biri-birinä bu kahırlı yaşlar.

Furtunalı borandan, deli lüzgerdän aalêr çamnar daada. İiler aşaa, erä isteer yapışmaa ulu daa – Tayga. Aar, kara göklar düşmüş daayın üstünä. Ama akıllı daa biler, ani furtuna, kırıp-falayıp, geçecek. Kaavi çamnarın tepeleri genä doorulacak üüsek göklärä dooru. Yufka aaclar taa kaavi olaceklar bu boran geçtikten sora. Salt kuru dallar erä düşecek. Tayganın üstündä bulutlara karşı uçêr evelki gagauz türküsü “Oglan”. Onun büülü havası hem lafları yapêr kaldırmaları taa kaavi, taa birlikli. Şaşêr Tayga, çamnar, göklär:

Oglan, Oglan, kalk gidelim.

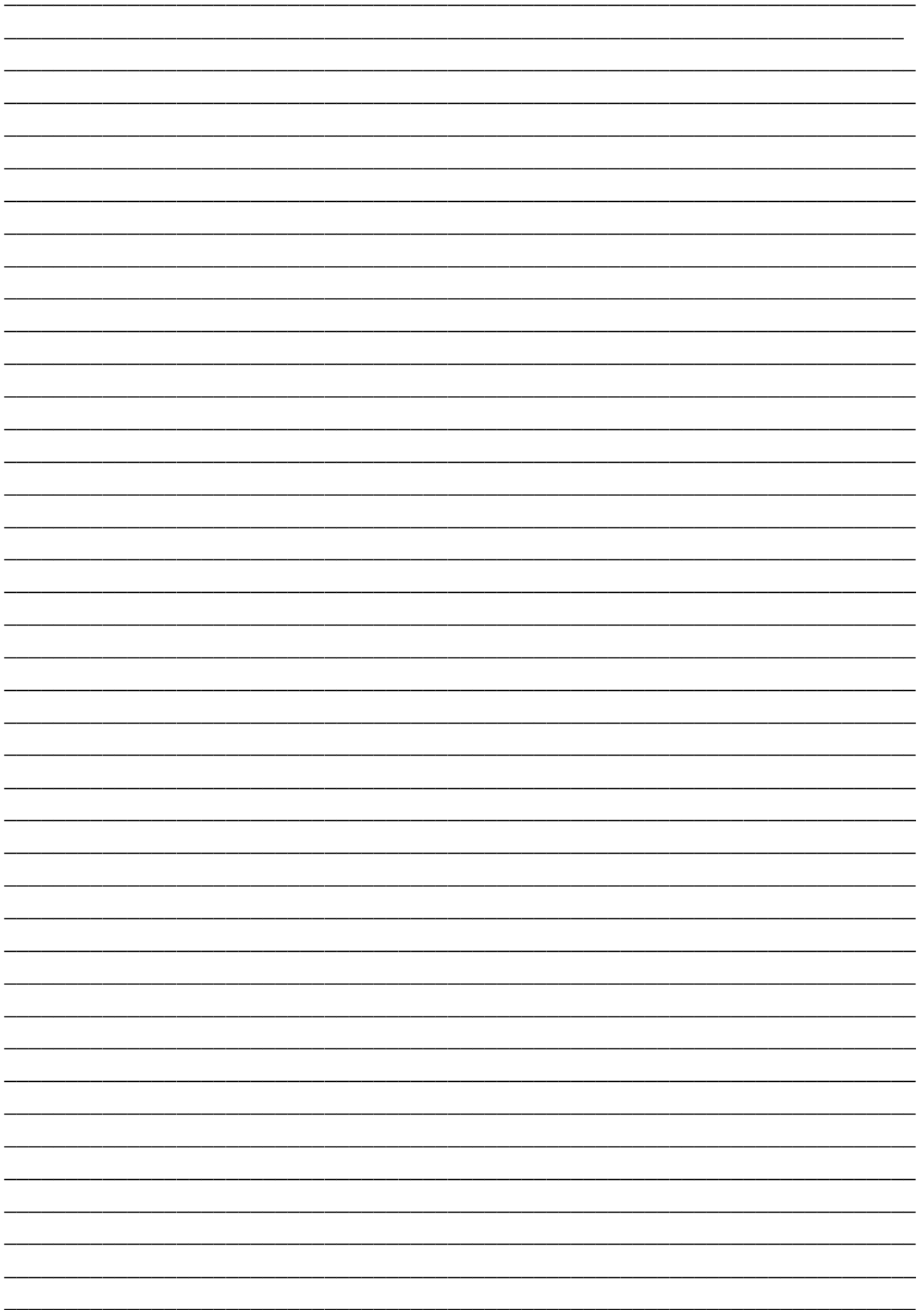
Oglan, Oglan, kalk gidelim ...

... kalk gidelim, gidelim.

(Mariya Köse “Ölümün yan-yanası” annatmasına görä)

*Kaldırmaları – zorlan yollandırılı insannar

I.	Mini-yaratma	30 bal	
	Saygılı üürenicilär, bu yaratmada angı olaylar için söz gider? Acaba neredän akıllı daa biler, ani furtuna mutlak geçecek. Sora ne olacek? „ Şaşêr Tayga, çamnar, göklär... ” devam edin fikiri. Yaratmanızı kurun tekstä temelleneräk hem kendi bilgilerinizä bu olaylar için. <i>(Isayfa)</i>	L	L
	Fikirinizi açıklamaa deyni, aşaadakı planı esaba alın:	0	0
	1. Temayı (konuyu) açıklayın. Cuvabın içindekilii hem temanın (konunun) baalantısı olsun.	2	2
		4	4
		6	6
		8	8
	2. Fikirinizi argumentläyin, dil zebilliini hem dilin komunikativ kalitesini koruyun (logikayca, annamaklı demekli, fikirli).	L	L

II. Verili tekstä analiz yapın.

1. Neçin avtor „*Oglan*” türküsünü bu türlü kullanêr? Ne isteer avtor bizä annatmaa?
Sayıklayarak, cuvap verin. (4 cümlä)

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6

2. Verili deyimä fikrinizi açıklayın: “... *türkünün büülü havası hem lafları yapêr kaldırmaları taa kaavi, taa birlikli*”. (5 cümlä)

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7

3. Bulun da sıralayın *dört* artistik kolaylıını. Onnarı çıkarın, ne olduunu belli edin.

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3
4	4

III. Aşaadaki soruŖlara cuvap verin.

1. Teksttän verili baalayıcıların çeşidini belli edin:

hem - _____
ama - _____
ani - _____

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3

2. Teksttän verili laflara bulun:

a) sinonim

evelki - _____

baalêêr - _____

kahırlı - _____

kaavi - _____

akıllı - _____

b) antonim

aar - _____

üüsek - _____

aşaa - _____

yufka - _____

evelki - _____

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5

3. Çizili cümleyä sintaksis analizini yapın.

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7

OKUYUN ŞİİRİ

Bu erdä yaşamak neçin gitmeer hiç uz?
Nezaman ii eri görecek gagauz?
Nezaman olacek annaşmak, uygunluk,
Nezaman enseycecek bu erdä dooruluk?

Düşünmää varalım, ne olêr, derindän,
Pek çoyu bu yıllar kırladı evindän.
Neredä oturêr kafalı adamnar,
Ani bu hallara halkları braktılar?

Neçin bir diişilmäk geçmeer hiç acısız?
Ne läüzüm yıllan biz işleyelim parasız?
Ne läüzüm, kim gezer elleri belindä,
Kazancı aldatmaklan olsun taa zeedä?

*Allaha biz dua edelim derindän,
Büük sevda o bizü baaşlasın bu erdü.
Dolaşık yollardan ii yola doorutsun,
Fenalun ardına kim kaçêr – yorultsun.*

Yukarı çıkannar, duumanız neredän?
Pek kısa yaşamak hepsinä bu erdü.
Bir da can bişey taa almamış ardına,
Sade bir çiçecik koyulêr yanına.

(*Vasilisa Tukan „Nezaman ii eri görecek gagauz?“*)

IV. Şiirä analiz yapın.

1. Mariya Kösenin annatmasının hem Vasilisa Tukanın şiirinin sıracıklarını hesaba alarak, inandırın, ki türlü janralarda literatūra yaratmalarında var nicä can acısını açıklamaa. Cuvaplarınızı düzün, tekstlerdän örnekleri kullanarak. (6 cümlä)

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7

2. Taa bir kerä okuyun şiirin nişanı sıracıklarını. Ne isteer avtor duasında? Kendi bakışınızı bu dörtsiralaa, sayıkalayarak, açıklayın. (5 cümlä)

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6

3. Şiiri okuyun da yazın, ne cuvap vereceydiniz siz Vasilisa Tukanın soruşlarına? (4 cümlä)

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5

V. Soruşlara cuvap verin.

1. Şiirdän verili aderliklerin çeşidini belli edin:

hepsinä - _____

bişey - _____

kim - _____

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3

2. Verili Őirdän çıkarın birär iŐlik läözımnı formada:

1. inkärlik for., Őindiki z., III-cü üz, birlik s. _____
2. inkärlik for., bellisiz geçmiŐ z., III -cü üz, birlik s. _____
3. mutlak gelecek z., III-cü üz, birlik s. _____

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3

3. Verili lafa morfologiya analizini yapın: **iecik**

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3
4	4

VI. Yazın bir bildirim , ani çadır kasabasında kaldırılma günnerini anmak için meropriyatıyalar geçecek. (<i>data, saat, er</i>) AŐadaki istedikleri hesaba alın: I. Janranın strukturasını koruyun. II. SituaŐıyayı dooru kullanın. III. Dilin stilistikasını, gramatika kurallarını koruyun. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	L	L
	0	0
	1	1
	2	2
	3	3
	L	L
	0	0
	1	1
	2	2
	3	3
	4	4
	5	5
	L	L
	0	0
	1	1
	2	2